

Klimatkontrakt 2030

Mellan Järfälla kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket och
Trafikverket samt Viable Cities

VERSION 2021



Innehållsförteckning

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030.....	4
2. Parter	4
3. Kommunens åtaganden.....	4
3.1. Kommunens klimatmål	4
3.2. Strategi.....	6
3.3. Organisation och ledning.....	6
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare	7
3.5. Klimatinvesteringsplan	9
3.6. Digitalt stöd för genomförandet.....	9
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner	10
3.8. Klimatanpassning	10
3.9. Klimatsmart mobilitet.....	11
3.10. Rapportering och uppföljning.....	11
4. Viable Cities åtaganden	12
4.1. Bättre regler.....	12
4.2. Innovationer	12
4.3. Samordnad finansiering.....	12
4.4. Uppbackning inför EU-finansiering.....	13
5. Myndigheternas åtaganden.....	13
5.1. Samordning kring lärdomar och regelverk	14
5.2. Forskning, innovationer och utveckling.....	14
5.3. Samordnad finansiering.....	14
5.4. EUs ramprogram för forskning och innovation – Horisont Europa.....	14
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2022.....	14
6.1. Systemdemonstration	15
6.2. Regionalt klimatkontrakt	15
6.3. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	16
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering	16
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen	16
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen	17
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	17



7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	18
8. Kontraktet.....	19
Bilaga 1 – länkar till dokument	



1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer till 2030 inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till återhämtningen i svensk ekonomi i kölvattnet av corona-pandemin. Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida enligt följande.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Järfälla kommun.
- Myndigheterna: Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Tillväxtverket och Trafikverket.
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.

3. Kommunens åtaganden

3.1. Kommunens klimatmål

Järfällas övergripande styrdokument inom hållbarhetsområdet är översiktsplanen och miljöplanen. I dessa dokument återfinns ett flertal mål, åtgärder och nyckeltal som syftar till att främja en hållbar utveckling i linje med såväl nationella som globala klimatmål.

Översiktsplanens huvudmål är att erbjuda bästa möjliga förutsättningar för hållbar utveckling för de som lever och verkar i kommunen. Fem delmål har formulerats för att nå det övergripande målet. Delmålen innebär att Järfälla ska erbjuda:

1. En varierad, upplevelserik och karaktärsfullt byggd miljö.
2. Levande och rika park-, natur- och kulturmiljöer.
3. En samhällsekonomiskt effektiv, robust och långsiktigt hållbar infrastruktur.
4. Bästa möjliga förutsättningar för utbildning, forskning och näringsliv.
5. En attraktiv och hälsosam livsmiljö för alla.

Under 2021 startades arbetet upp med att revidera och digitalisera Järfällas översiktsplan. Målet om en klimatneutral kommun ska integreras i den nya översiktsplanen och Agenda 2030-målen beaktas under hela processen.



Järfällas miljöplan hanterar den ekologiska dimensionen och utgår från de regionalt prioriterade miljömålen. Planen innehåller mål inom minskad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri vardag, ett rikt växt- och djurliv samt hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet.

Under 2021-2022 revideras Järfällas miljöplan, med syfte att uppdatera de mål som redan uppnåtts samt integrera kommunens mål inom klimatneutralitet samt det nya målområdet frisk luft. Den nya miljöplanen med aktuella klimatmål förväntas att antas i kommunfullmäktige under 2022.

Utöver miljöplanen har Järfälla kommun även en **klimat- och energiplan**. Klimat- och energiplanen berör samtliga kommunala verksamheter och pekar ut de områden kommunen och dess bolag ska arbeta med för att minska sin klimatpåverkan. Kommunorganisationens del av utsläppen är relativt små i förhållande till de totala utsläppen inom kommunen, varför klimat- och energiplanen även berör och inkluderar kommuninvånarna och företag i kommunen. Konkreta åtgärder har utformats för att tydliggöra ansvar och visa hur förvaltningar och bolag kan bidra till att klimatmålen nås.

Mål och åtgärder med bäring inom klimatområdet återfinns även i ett flertal andra styrdokument. Nedan listas ett urval:

- **Avfallsplan** – framtagen tillsammans med nio andra norrortskommuner samt dess gemensamma avfallsbolag (SÖRAB). Avfallsplanen innehåller konkreta mål och nyckeltal som följs upp årligen. Ett av huvudsyftena med avfallsplanen är att minimera negativ miljö- och klimatpåverkan kopplat till avfallshantering.
- **Cykelplan** – syftar till att stödja utformningen av nya stadsmiljöer som främjar cykeln som transportsätt. Innehåller ett övergripande mål om att cykeltrafikens andel av det totala resandet ska öka från cirka 5 % till 20 % år 2030.
- **Gångplan** – syftar till att standardisera en gångvänlig stadsmiljö för att bidra till en attraktiv, trygg och hållbar stad. Gångplanens mål är att Järfälla 2030 ska vara en av Stockholmsregionens mest gångvänliga kommuner.
- **Handlingsplan för Klimatneutrala Barkarbystaden 2030** – togs fram inom ramen för Klimatneutrala städer 2030. Innehåller ett fyrtiotal åtgärder inom områdena energi, hållbar mobilitet, klimatneutral byggnation, innovation och samverkan samt klimatanpassning och kolsänkor med syfte att säkerställa Barkarbystadens fortsatta utveckling mot målet om en klimatneutral stad. Handlingsplanen för Klimatneutrala Barkarbystaden är ännu inte politiskt antagen men går upp till beslut under 2022.
- **Koldioxidbudget** – beskriver Järfällas territoriella koldioxidutsläpp och redogör för de utsläppsminskningar som krävs för att kommunen ska bidra till Parisavtalets 2-gradersmål. Järfällas största källor till klimatrelaterade utsläpp är transporter och byggnation, och utsläppen måste minska med 10-15 % per år.
- **Kvalitetsprogram för Barkarbystaden** – visar vägen för hur Barkarbystadens utformning kan bidra till ett resurseffektivt, innovativt och hållbart samhälle. Kvalitetsprogrammet för Barkarbystaden III innehåller fem olika strategier med tillhörande kvalitets- och hållbarhetsmål.



- **Trähusstrategi** – syftar till att visa hur trähusbyggandet i Järfälla kan öka, vilket främjar en hållbar stadsutveckling och bidrar till uppfyllandet av Järfällas klimatmål.

Genom att underteckna Klimatkontrakt 2030 på nytt ges kommunen ytterligare möjligheter att snabba på omställningsarbetet.

3.2. Strategi

Med utgångspunkt i Järfällas mål, budget och styrdokument vill kommunen ligga i framkant gällande smart, innovativ och hållbar stadsutveckling.

I Järfällas föreslagna budget för 2022 är hållbar utveckling ett prioriterat område. Enligt budgeten ska Järfälla ligga i framkant gällande klimat- och miljöfrågor och kommunen ska fortsätta växa i en ansvarsfull takt. Under förutsättning att Alliansens mål och budget för 2022 antas kommer ett flertal budgetuppdrag inom hållbar stadsutveckling att genomföras i Järfälla kommun. Bland annat ges kommundirektören i uppdrag att öka de gröna inslagen i Barkarbystaden genom att utreda möjligheten att uppföra kvarter med växtlighet på fasader och växthus på tak. Kommundirektören ges även i uppdrag att utreda kostnad och beredskap för att ställa om kommunen till ett förändrat klimat, samt att utreda möjliga skyddsformer för vissa värdefulla naturområden i Järfälla.

Tillsammans med beslutade mål och åtgärder i den nya miljöplanen samt klimat- och energiplanen förväntas kommunen växla upp sitt omställningsarbete ytterligare de kommande åren.

Miljöledningssystemet är kommunens viktigaste strategiska verktyg för att konkretisera miljöplanens mål och arbeta förvaltningsövergripande med hållbarhetsfrågor. Samtliga av kommunens förvaltningar är miljödiplomerade enligt Svensk Miljöbas standard. All personal ska ha genomgått en grundläggande miljöutbildning och revision av ledningssystemet sker årligen. Genom miljödiplomeringen arbetar kommunen tvärsektorielt med miljö- och klimatmål och samordnare från respektive förvaltning träffas regelbundet för att diskutera utmaningar och möjligheter i de olika verksamheterna. Kommunen har även en miljöstrategisk grupp som regelbundet samlar olika kompetenser till ett forum för dialog och utveckling av kommunens miljöarbete. Även detta lägger en god grund för förvaltningsövergripande arbete och att motverka stuprör.

Fordon och persontransporter står för majoriteten av utsläppen i Järfälla kommun som geografiskt område. För att minska utsläppen från transporter har kommunen skrivit under för utvecklingen av tunnelbana till Barkarby. Spårbunden trafik för regionalståg gör Järfälla till en knutpunkt och underlättar en omställning av transportsystemet. En kommunövergripande trafikstrategi är under utveckling och flertalet satsningar inom mobilitet, gång och cykel genomförs löpande.

3.3. Organisation och ledning

Kommunstyrelsen ansvarar för den översiktliga samhällsplaneringen, utvecklingen och uppföljningen av ställda mål, med stöd av kommunens förvaltningar. Genom kommunens miljöledningssystem ges möjligheten att arbeta förvaltningsövergripande med miljö- och klimatfrågor och förankra dessa i hela organisationen. Järfällas miljöstrategiska enhet hanterar strategiska klimat- och miljöfrågor och säkerställer att arbetet förankras hos samtliga förvaltningar. Enheten är organisatoriskt placerad



under kommunstyrelseförvaltningen vilket ger goda möjligheter att bidra som stödfunktion och integrera klimatfrågan i planprocesser, upphandlingar och samhällsbyggnadsprojekt som kräver hållbarhetskompetens.

Järfälla arbetar aktivt med digitalisering och innovation och har etablerat en innovationsavdelning samt ett innovationsutskott, med syfte att påskynda och förankra såväl digitalisering som användandet av ny teknik i den kommunala verksamheten.

Det finns en god politisk förankring och vilja att driva hållbarhetsfrågorna framåt. Ett särskilt utskott för miljö och social hållbarhet har inrättats under kommunstyrelsen i Järfälla. Utskottet ska säkerställa en långsiktighet i hållbarhetsarbetet och har en nyckelroll för de insatser som behövs för att nå såväl ekologisk som social hållbarhet i kommunen. Utöver detta har kommunstyrelsens ordförande ställt sig bakom Regeringskansliets plusstadskoncept för ökad innovation och hållbarhet i nya stadsdelar. Syftet med initiativet är att genom nationella expon och en världsutställning 2030 visa vägen till det fossilfria välfärdssamhället.

Genom ett initiativ från kommunen har bolaget Barkarby Science bildats, en plattform för samverkan mellan offentlig sektor, akademi och näringsliv. Styrelsen består av kommunstyrelsens ordförande samt aktörer från näringslivet och kommunens fastighetsbolag. Därutöver har en avsiktsförklaring formulerats med Södertörns Högskola och KTH. Barkarby Science leder och deltar i ett flertal innovativa projekt och verksamheten fokuserar på fyra programområden: den attraktiva staden, den cirkulära staden, den klimatsmarta staden och framtidens mobilitet. Barkarby Science erbjuder en unik arena för att samarbeta, innovera, testa och samarbeta kring hållbara lösningar och genom ett nytt projekt skapas just nu förutsättningar att använda Barkarbystaden som testbädd.

För att accelerera omställningsarbetet och undvika stuprör behöver kommunen fortsätta arbetet med att utveckla det tvärsaktoriella samarbetet, både inom den egna organisationen men även i samhället. Järfälla är en snabbt växande kommun vilket skapar möjligheter att planera för en långsiktigt hållbar stad, men det kräver resurser och ett gemensamt samarbete för att främja synergier och undvika målkonflikter. Internt behöver kommunen utveckla och resurssätta en lokal omställningsfunktion/ett innovationsteam med relevanta kompetenser för att tillsammans driva klimatomställningen.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

Kommunen samverkar med näringsliv och civilsamhälle genom ett flertal funktioner, exempelvis energi- och klimatrådgivningen, CERO-analyser, boendemässor samt via det kommunala näringslivsbolaget och Barkarby Science. Utöver detta ser vi ett ytterligare behov av nätverk inom klimatområdet, riktat till kommunens lokala företag och organisationer. Kommunen ser ett värde i att samla exempelvis byggaktörer, fastighetsbolag, elnätsägare och andra intressenter i ett gemensamt klimatnätverk för att diskutera möjligheter och undanröja hinder som kan uppkomma i utvecklingen av nya stadsdelar. Under 2021 har kommunen genomfört dialogträffar med byggaktörer verksamma i Barkarbystaden för att diskutera möjligheter och utmaningar i arbetet med att bygga den klimatneutrala staden. Dialogträffarna har varit givande och kan med fördel utvecklas vidare under kommande år.



Flera av de planerade arbetspaketen i nästa etapp av Klimatneutrala städer 2030 innefattar en bred samverkan mellan olika aktörer. Projektgruppen består förutom av kommunen även av representanter från olika företag, akademi och civilsamhälle. Inom ramen för projektet kommer bland annat ett samverkansnätverk för bostadsrättsföreningar i Järfälla att startas upp, med syfte att höja kunskapen om energieffektivisering och förnybar energi, samtidigt som föreningarna kan inspirera varandra till att spara både pengar och utsläpp genom att utnyttja fastigheternas fulla potential. Dessutom ser kommunen ett behov av att öka energieffektiviteten även hos fastigheter i det äldre beståndet, där en samverkansplattform kan underlätta för att främja kunskapsutbyte och inspiration.

Under pandemiåret har möjligheten till fysiska träffar och boendemässor varit begränsad, något som behöver tas upp igen när förutsättningarna förändras. Barkarbystadens dag är en återkommande familjedag och boendemässa med syfte att träffa boende i Barkarbystaden och inspirera till en hållbar livsstil. Det är en viktig mötesplats och ett forum för dialog och engagemangsskapande bland invånarna. I takt med att staden växer kan evenemanget utvecklas till att bli en större plattform för att främja medborgarengagemang och delaktighet. Kommunens demokratiarbete lyfter särskilt barnens rätt att påverka och man har arbetat aktivt med barnhearing i framtagandet av den nya avfallsplanen. Därtill har kommunen nyligen beslutat att införa e-förslag under namnet Järfällaförslag som innebär att medborgare direkt kan lämna förslag och samla underskrifter för att lyfta förslaget politiskt.

Järfälla kommun har ett helägt näringslivsbolag, Järfälla Näringsliv AB. Näringslivsbolaget är företagarnas väg in i kommunen och utgör en viktig kommunikationskanal och möjlighet till nya samarbeten inom exempelvis laddinfrastruktur, energieffektivisering och andra klimatrelaterade frågor. Kommunens energi- och klimatrådgivning etablerar också en god kontakt med lokala företag, föreningar och invånare. Energi- och klimatrådgivarna ger kostnadsfri, opartisk energirådgivning vilket främjar energieffektiva bostäder, fler laddplatser, solceller samt en ökad kunskap kring förnybar energi.

Järfälla deltar även i ett stort antal regionala nätverk rörande hållbar samhällsutveckling. Genom dessa samverkansytter kan Järfälla dela med sig av sina erfarenheter, ta del av andra kommuners resultat och skapa nya samarbetsformer över kommungränserna. De nätverk Järfälla deltar i som har bäring inom hållbarhetsområdet är bland annat Länsstyrelsens miljö- och samhällsbyggnadsråd, Fossilfritt Sverige, Ressmart, Fossilfritt 2030, Storsthlm's Energikontor, Klimat- och energirådgivningen, Stockholm FLEX elmarknader samt Vattensamverkan. Järfälla är även medlem i Klimatkommunerna.

För att snabba på klimatomställningen ytterligare ser kommunen ett behov av ett klimatkommunnätverk eller klimataktavtal riktat till lokala företag och organisationer. Genom att bilda fokusgrupper och samla byggaktörer, fastighetsbolag, elnätsägare och andra intressenter kan synergier tas tillvara och målkonflikter undvikas. En grund för ett sådant nätverk har lagts inom ramen för Klimatneutrala Barkarbystaden 2030, med ambitionen att utvecklas vidare framöver. Genom medverkan i Viable Cities kan även det kommunövergripande samarbetet utökas.



3.5. Klimatinvesteringsplan

Järfälla har tillsammans med den kommunala samarbetsorganisationen Storsthlm samt Upplands-Bro kommun beviljats medel för framtagande av en affärsplan för klimatrelaterade investeringar. Affärsplanen ska leda till energieffektiviseringar och utfasning av fossila bränslen och kommer att arbetas fram under 2022.

Under 2021-2022 utreds även kommunens möjlighet att genomföra kostnads- och utsläppsberäkningar av planerade klimatåtgärder. Genom att använda det digitala verktyget Future proofed cities kan kommunen understödjas i ekonomiska kalkyler för planerade åtgärder. Dessa kalkyler kan ligga till grund för kommande prioriteringar av klimatrelaterade åtgärder.

Järfällas ambition är att under 2022 lämna in en ansökan till EU:s utlysning *100 Climate-neutral Cities by 2030 – by and for the Citizens*, för att erhålla ytterligare resurser och verktyg i klimatomställningsarbetet. Medel för miljö- och klimatrelaterade åtgärder söks även regelbundet i andra utlysningar, exempelvis från Trafikverket rörande dagvattenlösningar, anläggande av gång- och cykelvägar samt andra åtgärder som främjar ett hållbart transportsystem.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

En viktig del i Järfällas klimatomställning är digitala uppföljningsstöd. Kommunens befintliga verktyg för uppföljning av miljömålen är Miljöbarometern, där utvecklingen för respektive indikator kan följas över tid. Öppna digitala verktyg skapar transparens och möjliggör för medborgarengagemang och delaktighet, vilket är positivt ur ett klimatomställningsperspektiv. Kommunen utreder även möjligheten att implementera ett verktyg för klimatberäkning och visualisering och ser positivt på den utveckling som sker inom området.

Utöver Miljöbarometern använder Järfälla kommun ett flertal andra digitala verktyg som stöd i planering, uppföljning och genomförande av klimatrelaterade mål och åtgärder. Under 2021 gick Järfälla med i One Planet City Challenge (OPCC) och rapporterade då in statistik och klimatdata till en standardiserad dataplattform ledd av CDP och ICLEI. En gemensam, standardiserad dataplattform möjliggör långsiktig uppföljning och jämförelse.

Nyligen påbörjades det omfattande arbetet med att digitalisera Järfällas översiktsplan. Syftet med digitaliseringen är att skapa tillgänglighet och interaktion samt säkerställa att planen är uppdaterad och aktuell i en snabbt växande kommun. Kommunens förvaltningar arbetar med ständiga förbättringar rörande digitala verktyg för samhällsplanering och det finns en vilja att utveckla en liknande digital tvilling som återfinns i Göteborgs Stad. Genom att synliggöra staden genom dataspelsliknande former kan man nå ut till en bredare målgrupp och engagera yngre personer i exempelvis ett samråd inför en ny detaljplan.

Ett utvecklingsområde framöver är att samla och synkronisera de digitala verktyg där så är möjligt, för att undvika att likartad information återfinns på flera plattformar och skapa en tydlighet såväl internt som externt.



3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Att vara engagerade i både regionala och nationella nätverk och ta del av innovation samt sprida kunskap och resultat är en förutsättning för att nå klimatneutralitet till 2030.

Kommunen är som tidigare nämnts delägare i bolaget Barkarby Science och kommunen ser bolaget som en viktig innovationsplattform för hållbara, innovativa lösningar. Barkarby Science ingår i ett nätverk med andra innovationsnoder i Stockholms län som kallas för NOD. Inom ramen för det nätverket och andra innovationsnoder i länet, såsom digital demo och Electricity, ser Järfälla kommun möjligheter att tillsammans driva innovativa lösningar för klimatomställning på regional nivå. I NOD ingår Södertälje Science Park, Flemingsbergs science Park, Kista Science city, Stockholm science Park, Barkarby Science och Stockholm Business Region. Kommunen deltar också i ett regionalt innovationsnätverk som är under uppbyggnad, där länets kommuner ingår. Fokus i detta nätverk är ledarskap, kulturförändring och hållbara strukturer för förändringsarbete.

Genom Viable Cities har Järfälla kommun givits möjligheten att delta i utvecklingsprojektet Accelereras utbildningssatsningar inom innovationsledning. Kommunen har genomfört en nulägesanalys för att mäta digital mognad och innovationsledningsförmåga, och ett antal relevanta kompetenser i Järfälla har valts ut att delta på Accelereras innovationsutbildningar för att effektivisera förmågan att samverka och leda komplexa projekt.

3.8. Klimatanpassning

I nu gällande översiktsplan har kommunens ekosystemtjänster och grönblå värden givits stort utrymme. En grönblå struktur integrerar grönområden och dagvattenhantering med stadsbebyggelsen och leder till bättre förutsättningar att hantera framtida klimatförändringar. För att hantera dagvattnet i Barkarbystaden har en mångfunktionell park utvecklats, Kyrkparken. Kyrkparkens dagvattenanläggning består av flera dammar där vattnet både renas, fördröjs och magasineras medan det leds bort från parkområdet. Kyrkparken planerades för att uppfylla flera funktioner, dels ur ett klimatanpassningsperspektiv men även för att främja rekreation och social interaktion.

En övergripande klimat- och sårbarhetsanalys har genomförts, vilket resulterade i åtgärder kommunen bör prioritera för att säkerställa ett resilient samhälle. Några åtgärder är påbörjade, exempelvis framtagande av kommunikationsmaterial riktat till kommunens invånare för att öka kunskapen kring klimatförändringar och hur man som fastighetsägare kan vidta förebyggande åtgärder. Järfälla driver även det Vinnovafinansierade projektet SVIKT, Smarta Växter i Klimatets Tjänst. Inom projektet testas och utvecklas nya, kostnadseffektiva och skalbara metoder för upptag av koldioxid och rening av förorenad mark. Järfälla kommun har även beviljats medel från Länsstyrelsen för att ta fram informationsmaterial riktat till boende och fastighetsägare i Järfälla kommun, med syfte att öka invånarnas kunskap och beredskap kring extrema väderhändelser.

För att möta framtida klimatförändringar behöver klimatanpassningsperspektivet lyftas upp och integreras ännu tydligare i samhällsplaneringsprocessen. Nya tekniker för dagvattenhantering och koldioxidlagring kan testas, samtidigt som naturliga ekosystemtjänster och befintliga grönområden bevaras där så är möjligt. I kommunens föreslagna budget för 2022 ges kommundirektören i uppdrag



att utreda kostnad och beredskap för att ställa om kommunen till ett förändrat klimat. Utredningen ska bland annat fokusera på värmeböljor, översvämningar och brist på dricksvatten samt kompletteras med MSB:s riktlinjer och vägledning.

3.9. Klimatsmart mobilitet

Järfälla är en föregångskommun inom smart mobilitet och innovation. Genom ett unikt samarbete mellan kommunen, SL, Nobina, KTH och Barkarby Science har man utvecklat och integrerat ny teknik, kollektivtrafik och infrastruktur. I Barkarbystaden rullar autonoma bussar och under 2020 sjösattes Sveriges första elektriska BRT-linje som trafikerar Akalla – Barkarbystaden till dess att tunnelbanan är färdigbyggd. Utöver detta har applikationen Travis implementerats i Barkarbystaden, en MaaS-lösning som samlar flera färdmedelsalternativ i en och samma app.

För att minska utsläppen från transporter har kommunen skrivit på för utvecklingen av tunnelbana till Barkarby. Spårbunden trafik för regionalståg gör Järfälla till en knutpunkt och underlättar en omställning av transportsystemet. Kommunen har även upphandlat en logistiklösning för att minska antalet byggtransporter in i Barkarbystaden.

Inom ramen för Klimatneutrala Järfälla 2030 planeras ett arbetspaket som testar ett nytt sätt att genomföra resvaneundersökningar. Genom att analysera mobiltelefonrörelser i transportsystemet kan man skapa en mer komplett bild av de totala transportrörelserna till valda målpunkter. Denna statistik möjliggör även att förändringar av transportvolym, färdmedelsval och tillhörande utsläpp kan mätas över tid och ligga till grund för planering och implementering av nya mobilitetshus, hubbar eller olika kollektivtrafiklösningar för att minska bilanvändningen.

Transporter är den enskilt största utsläppskällan i Järfälla kommun och därför behöver satsningar inom hållbar samhällsplanering, elektrifiering, gång och cykel kontinuerligt genomföras och utvecklas.

3.10. Rapportering och uppföljning

De mål och indikatorer som finns kopplade till kommunens miljörelaterade styrdokument följs upp årligen i samband med verksamhetsberättelsen och årsredovisningen. För att främja god transparens och möjliggöra för medborgare och andra intressenter att följa Järfällas utveckling inom miljöområdet redovisas all statistik på <http://miljolaget.jarfalla.se/>.

Under 2021 gick Järfälla med i One Planet City Challenge (OPCC) och rapporterade därmed in statistik och klimatdata till en internationell dataplattform ledd av CDP och ICLEI. Genom att rapportera in klimatdata får kommunen ta del av feedback och förslag på förbättringsåtgärder. En gemensam, standardiserad dataplattform möjliggör även långsiktig uppföljning och jämförelse och kommunen har som ambition att fortsätta denna rapportering.

Järfälla undersöker även möjligheten att använda ytterligare verktyg för uppföljning av de klimatrelaterade åtgärder som beslutats, för att möjliggöra konkreta utsläppsberäkningar och ekonomiska kalkyler. Även en digitalisering av kommunens koldioxidbudget planeras för att ytterligare synliggöra och förenkla uppföljningen av denna.



4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer. I detta arbetar Viable Cities med de 23 städer och fem myndigheter som gör åtaganden i klimatkontrakt 2030 och driver utvecklingen av Klimatkontrakt 2030 och faciliterar samverkan mellan partnererna.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Bättre regler

Viable Cities har för avsikt att skapa ett kompetensstöd med tillhörande policylabb för att ge kommunen bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning. Detta innefattar processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kommer i ett första steg att koppla till utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6).

Ambitionen är också att bidra till den utredning som regeringen tillsatt om Försöksverksamhet i kommuner och regioner¹, bl a med syfte att underlätta klimatomställning.

4.2. Innovationer

För att underlätta för kommunen att implementera innovationer som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att engagera andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030, framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering.

Utifrån samarbetsavtalet som inletts med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket.

4.3. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommunens behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

¹ Se [kommittédirektiv för utredningen på regeringens webbplats](#)



- Viable Cities kommer fortsatt arbeta med Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och fem myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities samarbetar med Tillväxtverket som förvaltande myndighet av Europeiska Regionala Utvecklingsfonden i Sverige och de insatser som finns öronmärkta för hållbar urban utveckling i syfte att skapa synergi med Klimatkontrakt 2030.
- Viable Cities har genom Rådet för Hållbara Städer startat ett samarbete för att skapa synergi mellan statliga myndigheters bidrag till städers klimatomställning och Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna utvecklar samordningen kring de olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities samarbetar med Kommuninvest och Europeiska Investeringsbanken EIB m fl i syfte att utveckla former för att förstärka den långsiktiga finansieringen av kommunens klimatinvesteringsplan.

Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer, i samverkan med Malmö, Uppsala och Umeå som lärcase.

4.4. Uppbackning inför EU-finansiering

Om kommunen har för avsikt att söka finansiering från Europeiska Investeringsprogrammet för Forskning och Innovation Horisont Europas nya finansiella instrument utifrån mission ”100 Climate Neutral Cities by 2030” kommer Viable Cities att utifrån programmets roll och kompetens stödja ansökningsarbetet.

Det kan till exempel röra sig om satsningar utifrån arbetet med europeiska klimatkontrakt (Climate City Contract) eller inom EUs strukturfonder, och den särskilda satsningen där kring ”hållbar urban utveckling”. Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 - såväl en plattform för EUs mission (EU mission platform, NetZeroCities) som ett nätverk av nationella noder som förväntas starta upp under 2022.

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna ska bidra till det missionsdrivna arbetet som syftar till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 och tillhandahåller en ram för samverkan genom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet för att stödja kommunernas klimatomställning inom följande områden:



5.1. Samordning kring lärdomar och regelverk

Myndigheterna avser att samverka för att skapa förutsättningar för en proaktiv dialog och lärande kring policyutveckling samt befintligt och kommande regelverk inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Arbetet sker utifrån kommunernas behov och sker i myndigheternas gemensamma arbetsgrupp samt i dialog med städerna. Myndigheterna deltar i det strategiska utvecklingsarbetet som beskrivs i avsnitt 6.

5.2. Forskning, innovationer och utveckling

Genom öppna utlysningar och andra insatsformer tillhandahåller myndigheterna finansiering för forskning, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning.

Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration. Stöd ges även i andra former så som till exempel beställarnätverk och behovsägarnätverk.

5.3. Samordnad finansiering

Myndigheterna utvecklar löpande samordningen kring de olika insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Utvecklingen sker bland annat genom strategiska innovationsprogram, de nationella forskningsprogrammen för klimat och hållbart samhällsbyggande, Rådet för hållbara städer, Europeiska regionala utvecklingsfonden, samt genom gemensam kommunikation via Hållbarstad.se. Myndigheterna deltar även i utvecklingsarbetet kring klimatinvesteringsplanering.

5.4. EUs ramprogram för forskning och innovation – Horisont Europa

Myndigheterna arbetar med att stödja svenskt deltagande i Horisont Europa 2021–2027. Detta innebär exempelvis påverkansarbete kring utformning av utlysningar och aktiviteter samt information och rådgivning till aktörer som planerar att delta i ansökningar till Horisont Europa. Inom ramen för detta ligger också EU-kommissionens nya satsning New European Bauhaus samt uppdraget klimatneutrala och smarta städer 2030. Myndigheterna deltar också i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future, där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2022

Under 2022 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab i samverkan med samtliga 23 kommuner och fem myndigheter med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.



Det utvecklingsarbete som bedrivits under 2021 gällande klimatinvesteringsplaner, medborgarengagemang och digitalisering och digitala verktyg kommer att drivas vidare som en horisontell del i utvecklingsarbetet under 2022.

6.1. Systemdemonstration

Viable Cities kommer i samarbete med myndigheterna utvecklar en ny insatsform för att driva innovation på systemnivå för att åstadkomma transformation i linje med mission klimatneutrala städer 2030. En systemdemonstration är ett kontrollerat sätt att testa en hållbar systemomställning med en mix av innovativa lösningar i en verklig miljö – och med hänsyn till det sammanhang den ska fungera i.

Det handlar om att utifrån en specifik geografisk miljö eller definierat utmaningsområde arbeta parallellt med flera dimensioner av förändring (exv affärsmodeller, regelverk, styrformer, beteenden, teknologi). Detta för att göra för att lära och bygga en portfölj av insatser för att förstå och förändra systemet i verkligheten. Allt med siktet inställt på att snabba på klimatomställningen i städer och även ta sikte på mervinster av klimatomställningen som hälsa, inkludering, jobbskapande och nya affärsmöjligheter. Inte minst handlar det om att bygga in mobilisering av investeringar och möjlighet att skala och sprida sådant som fungerar för att få klimatomställningen att hända. Under 2022 kommer arbete med att utveckla systemdemonstration ske på flera nivåer, inom satsningen Klimatneutrala städer 2030 i Sverige, inom ramen för europeiskt samarbete och inom ramen för den öppna innovationstävlingen Climate Smart Cities Challenge.

6.2. Regionalt klimatkontrakt

Genom Energimyndigheten har Viable Cities under 2022 ett särskilt regeringsuppdrag att, utifrån arbetet med klimatkontrakt, utgöra ett stöd för nödvändigt innovationsarbete inom hållbar stads- och samhällsutveckling i Norrbotten och Västerbotten. Stödet riktar sig till de kommuner som berörs av större företagsetableringar och företagsexpansioner i Norrbotten och Västerbotten, och som stödjer det arbete som regeringens samordnare för samhällsomställning vid industrisatsningarna bedriver i dessa län.

Ambitionen är vidare att detta arbete med att regionalt vidareutveckla formerna för Klimatkontrakt 2030 ska kunna bidra till nya samverkansformer som kan vara intressanta att implementera i fler svenska regioner. Här avser även Viable Cities tillsammans med städer och myndigheter bidra till pågående regeringsuppdrag som ska ge underlag för regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan 2023. Det gäller uppdraget avseende lokala och regionala klimathandlingsplaner som bedrivs av Länsstyrelsen i Uppsala med stöd från Energimyndigheten och Naturvårdsverket, samt parallella uppdrag till Trafikanalys om klimatunderlag för transportsektorn respektive till Tillväxtanalys om näringslivets utveckling.



6.3. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

EU har i oktober 2021 sjösatt fem missioner för ett nytt och innovativt sätt att arbeta tillsammans och förbättra människors liv i och utanför Europa. De fem uppdragen ska tackla stora samhällsutmaningar som hälsa, klimat och miljö och formulerar ambitiösa och tidsatta mål som ska nås till 2030. Ett av dem är 100 klimatneutrala och smarta städer – med och för medborgarna (kallad Cities Mission) som är en viktig del i att leverera Europas gröna giv med sikte på en klimatneutral kontinent 2050. Detta innebär en väsentlig förstärkning av det svenska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030 och med Klimatkontrakt 2030 som verktyg för detta.

Under 2022 sker utvecklingsarbete för att ytterligare stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission och bl a ska utveckla former EUs klimatkontrakt i städer, Climate City Contract), partnerskapet Driving Urban Transitions, New European Bauhaus m fl.

New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionens på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbetet kring New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

En fortsatt utveckling av det globala samarbetet kring klimatneutrala städer 2030 kommer att ske. Detta tar framför allt utgångspunkt i samarbetet med UN-Habitat och den öppna innovationstävlingen Climate Smart Cities Challenge som involverar en lång rad svenska myndigheter och andra aktörer.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

Sedan den första versionen av klimatkontraktet signerades i december 2020 har arbetet med att förankra målet om klimatneutralitet intensifierats. Kommunens miljöplan revideras med nya mål inom klimatområdet, med förväntat antagande i början av 2022. Även översiktsplanen revideras och digitaliseras. Målet om en klimatneutral kommun ska integreras i den nya översiktsplanen och Agenda 2030-målen beaktas under hela processen.



Under 2021 har kommunen även antagit en trähusstrategi. Trähusstrategin syftar till att öka användningen av trä och andra innovativa, klimatsmarta material, samtidigt som kommunens interna kompetens inom träbyggnation ökar. Vid markanvisning i Järfälla ställer kommunen krav om att byggnaden som lägst ska uppnå miljöbyggnad silver eller motsvarande, och inför kommande byggnationer undersöks möjligheten att certifiera dessa enligt NollCO₂.

Inom ramen för Klimatneutrala Barkarbystaden 2030 har en klimathandlingsplan tagits fram, med konkreta åtgärder för hur Barkarbystaden kan bidra till målet om en klimatneutral stad. Handlingsplanen tas upp för beslut i början av 2022 och lyfts även som ett styrdokument att arbeta vidare med i Järfällas föreslagna budget.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

Järfällas projekt Klimatneutrala Barkarbystaden 2030 har resulterat i flertalet viktiga lärdomar. Med hjälp av E.ON har en eleffektkartläggning genomförts för Barkarbystaden, som illustrerade Barkarbystadens framtida effektbehov utifrån tre scenarier. Kartläggningen påvisade vikten av att minska energibehovet genom energieffektiva byggnader, att ta tillvara på redan tillgängliga resurser i form av restflöden, samt att tillföra nytt i form av förnybart och återvunnet för att minska risken för framtida effektbrist. Inom projektet har även undersökningar inom klimatneutral byggnation, innovation, samverkan och kolinlagring genomförts, med syfte att belysa och konkretisera vad som krävs för att bidra till målet om en klimatneutral stad.

Samtliga resultat och lärdomar från projektet finns samlat i *Handlingsplanen för klimatneutrala Barkarbystaden* som går upp för beslut i början av 2022.

Järfälla kommun driver även projektet CERO, där flera stora arbetsgivare i Järfälla tillsammans arbetar för att minska utsläppen från anställdas pendlings- och tjänsteresor. Under året har projektets fem samarbetspartners utökats till sex stycken, vilket skapar goda förutsättningar att minska utsläppen av växthusgaser ytterligare. Vidare förs diskussioner med Arla om möjliga mobilitetslösningar i anslutning till deras stora etablering i Kallhäll. Att etablera en kontakt och ett gott samarbete med näringslivet i kommunen är avgörande för att minska utsläppen av växthusgaser och tillsammans arbeta mot såväl lokala som globala klimatmål.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under året har Viable Cities satsning Klimatneutrala städer 2030 expanderat från nio till 23 städer som sedan den 1 oktober 2021 finns med i arbetet kring Klimatkontrakt 2030. De berörda kommunerna har tillsammans totalt 40 procent av Sveriges befolkning.

Under året har ett omfattande utvecklingsarbete bedrivits som gett inspel till vidareutvecklingen av Klimatkontrakt 2030 och städernas omställningsarbete. Det gäller tre områden: medborgarengagemang, digitalisering och digitala verktyg samt klimatinvesteringsplaner. Samtliga dessa tre har involverat städer, myndigheter och en lång rad intressenter från näringsliv, akademi, offentlig verksamhet och civilsamhälle. På vart och ett av områdena har arbetet lett fram till



publikationer² med rekommendationer för det fortsatta arbetet såväl för städer som myndigheter och Viable Cities som program.

Den 1 oktober 2021 lanserades EU-kommissionens arbete med missions³, som innefattar fem missions, däribland mission Climate neutral and smart cities (kallad Cities mission), som är i linje med det arbete som drivs i Sverige med Klimatkontrakt 2030 som en bärande process. I samband med detta publicerade EU-kommissionen även en plan för genomförande för mission klimatneutrala städer 2030. Den innefattar en plattform för genomförande av Cities mission i form av projektet Net Zero Cities där Viable Cities finns med som en part, bl a med ansvar att bidra i utvecklingen av en klimatkontrakt på EU-nivå. I november lanserades även den öppna innovationstävlingen Climate Smart Cities Challenge i samarbete med UN-Habitat och en rad myndigheter och andra aktörer.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Myndigheterna har under året formerat en myndighetsövergripande arbetsgrupp – ett innovationsteam för att arbeta med och kontinuerligt utveckla och följa upp myndigheternas åtagande i Klimatkontrakt 2030. Innovationsteamet består av en arbetsgrupp och en chefsgrupp med representanter från respektive myndighet. Innovationsteamet har tillsammans med Viable Cities programkontor arbetat för att koordinera och utveckla arbetssätt. Bland annat genom workshops i syfte att öka förståelsen för kommunernas behov och för missionsorienterad och hållbar systeminnovation kopplat till Klimatkontrakt 2030. Representanter från myndigheterna har också deltagit i klimatkontraktets strategiska utvecklingsprojekt inom digitalisering, medborgarengagemang och klimatinvesteringsplaner genom styrgrupp och referensgrupper samt har deltagit i workshops om utvecklingen av systemdemonstratorer. Från december 2021 ingår även Trafikverket som signatär och finns i arbetet med Klimatkontrakt 2030.

Genom Rådet för hållbara städer har en förstudie om kommuners behov av stöd för finansiering och annat kunskapsstöd tagits fram. Förstudien kommer att ligga till grund för den fortsatta utvecklingen av samordnad finansiering och kunskapsstöd. Myndigheterna har också medverkat i Boverkets regeringsuppdrag kring New European Bauhaus.

Myndigheterna har utöver Viable Cities utlysningar även genomfört flera olika aktiviteter och utlysningar inom ramen för sina respektive uppdrag för att bidra till åtagandena i klimatkontrakt 2030. Till exempel riktade utlysningar om attraktiva hållbara livsmiljöer, landsbygder och regional utveckling, klimatanpassning av byggd miljö, klimatvinster med resurseffektivitet, blå innovation och AI i klimatets tjänst. De kommuner som år 2020 signerat Klimatkontrakt 2030 har kunnat ta del av ett innovationsledningsstöd och ett arbete har påbörjats kring ett erbjudande rörande systemdemonstratorer.

Myndigheterna har arbetat med att påverka utformningen av utlysningar och aktiviteter inom Horisont Europa 2021–2027. Myndigheterna har arbetat aktivt och drivande för att stödja Regeringskansliet i dess roll att företräda Sverige vid Horisont Europas programkommittémöten för kluster 5 Klimat, energi och mobilitet men även för Sveriges arbete i den tillfälliga arbetsgrupp som

² Se länkar till publikationerna på viablecities.se/revidering2021

³ Se [Communication from the Commission on European Missions](#) september 2021



EU-kommissionen skapat för uppdraget Klimatneutrala och smarta städer. Myndigheterna har också bidragit med information och rådgivning till de målgrupper som utlysningarna riktar sig till.

8. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2022. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

mellan Järfälla kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket
och Trafikverket samt Viable Cities

Stockholm 2021-12-08 Parterna är överens om de gemensamma åtaganden, så som de formuleras i Järfälla kommun reviderade Klimatkontrakt 2030. Kontraktet har förberetts inom ramen för Viable Cities satsning Klimatneutrala städer 2030 2.0. Undertecknandet sker under European Viable Cities Day den 8 december 2021.

Emma Feldman

Kommunstyrelsens ordförande,
Järfälla kommun

Olga Kordas

Programchef, Viable Cities

Robert Andrén

Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Ingrid Petersson

Generaldirektör,
Formas

Gunilla Nordlöf

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Lena Erixon

Generaldirektör,
Trafikverket



Bilaga 1 – länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Järfälla kommun.

Länkar till relevanta dokument

[Järfälla kommuns klimatkontrakt 2030 \(version 2020\)](#)

[Översiktsplan för Järfälla kommun](#)

[Miljöplan 2022-2030 \(remissversion\)](#)

[Miljöplan 2016-2024](#)

[Klimat- och energiplan](#)

[Trähusstrategi](#)